

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30
Seziorii neramcați nu se pri-
mesc. — Manuscrisurile nu se
reținut.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Duker Nachf.
Nuz. Angenfeld & Emmerich Los-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Elkstein Bernat, Julius
Leopold (VII. Erzsbet-körnt).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o soră garmond pe o colônă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tari-
fă și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o soră 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

GAZETA" iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 fr. pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franco.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dușul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei
luni 6 corone. — ATĂT abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 13.

Brașov, Sâmbătă 18 (31) Ianuarie

1903.

Proiectele militare și Cehii.

În una și aceeași zi, 28 Ianuarie n., au fost prezentate proiectele de lege ale pactului în ambele parlamente din Budapesta și Viena. Pentru situația parlamentară în Viena este caracteristică, că imediat după prezentare, Cehii au cerut presidiului să se facă prima cetire a proiectelor de lege relative la pactul economic.

Tot alaltăieri s'a făcut în camera din Viena prima cetire a proiectelor militare. Cehii tineri au declarat prin graiul deputatului Dr. Kramarz, că clubul lor nu vrea să pună piedecă primei cetiri a amintitelor proiecte de lege, și că printr'asta ei nu vor să schimbe nici tactica parlamentară, nici pozițiunea lor față cu guvernul actual.

Vorbind despre interesele monarchiei, deputatul ceh desfășurând nise idei ce sunt cu totul opuse ideilor și niusintelor, cari predomină discursurile deputaților maghiari din camera ungară. Pe când aceștia din urmă pun înainte mereu interesele rasei maghiare, ale căreia interese le identifică cu ale țării întregi și se feresc în mod vădit de a vorbi de interesele monarchiei și de o problemă istorică a ei, pe atunci Cehii nu întrelasă a accentua tare și deosebit interesele monarchiei și misiunea ei, cari sunt ale tuturor popoarelor ce locuiesc într'ânsa.

Astfel dîse Dr. Kramarz, în aplausele clubului cehic, între altele: „Noi (Cehii) ce-i drept nu suntem Austriaci în acel înțeles, ca să sprijinim reaua politică interioară a acestui stat, ca să pîrtinim acest parlament nedrept, ca să adresăm la predominarea unui singur popor în acest stat, suntem însă pentru o monarchie, ce-și indeplinește marea sa misiune istorică, care este în măsură egală drăpță față cu toate popoarele ei și mulțumesc toate popoarele. Pentru o astfel de monarchie poporul nostru e gata tot-deuna a-și jertfi avere și sânge“

Ear cu privire la armată Dr. Kramarz, jăluindu-se că armata încă nu-și implinesc datorile sale față cu poporul cehic, exclamă: „Armata trebuie să se desvețe de a trece ca o instituțiune, ce stă deasupra poporului. Tăria ei consistă în aceea, ca să fie agreată de popoarele monarchiei, ca să simțā, că este o parte din aceste popoare“.

Cităm cuvintele din urmă pentru ca să aducem un exemplu, că există și o altă opiniune mai înălțată și mai drăpță despre chemarea armatei, decăt aceea a lui Apponyi.

Caracterul poliglot al monarchiei trebuie să-și afle expresiune în senul armatei, decăt este ca ea să fie iubită de popoare și să se simțā ca făcînd parte din ele.

Cu ocaziunea dezbaterii, ce a urmat după prima cetire a proiectelor militare, a făcut și ministru-președinte Koerber — în răspunsul ce l'a dat vorbitorului clubului cehic — o declarațiune, din care se

vede, că dînsul încă tot mai speră a pute împăca pe Germani și pe Cehi.

„Guvernul“, dîse Koerber, „nu va lua nici o măsură unilaterală, pentru-că ast-fel de măsuri, după experiențele de până acuma, nu fac decăt a ațita pasiunile. Dér pîn' ce ne vom ajunge scopul — decăt ne e dată acesta — vom conduce întreaga administrație fără de nici o preocupare națională séu politică, în sensul absolutei dreptăți și nepreocupări, în spiritul timpului și după trebuințele populațiunii și acesta cale nu o vom părăsi nici odată“.

Da ce nu se găsește în Ungaria un ministru care să vorbească astfel când se tratéză de drepturile și de trebuințele naționalităților?

Proces de pressă. Redactorul nostru, d-l Traian H. Pop a primit ađi actul de acusare al procurorului în procesul ce s'a intentat „Gazetei Transilvaniei“ pentru articolele „Espulsarea redactorului Cramer“ publicat în nr. 192 de la 16 Septembrie 1902 și „Cum a fost executat redactorul Cramer“ publicat în nr. 193 de la 17 Septembrie 1902. În motivarea acuzării se dîce, că prin publicarea articolelor din cestiune s'ar fi urmărit „scopul de a agita la ură naționalitățile nemaghiare contra națiunii maghiare“, prin ceea-ce s'ar fi comis delictul prevăduț în punct. 2 din §. 172 al codului penal.

Adresa unui comitat în cestiunea liturgiei maghiare. Cetitorii își vor fi aducînd aminte de agitația provocată de cătră o parte a Rutenilor din Carci, cari au trimis la guvern deputațiunii cu plîngerii în potriua guvernului diecesan din Oradea, pretextând că acesta ar împedeca întrebuițarea limbei maghiare în biserică. Agitația a găsit sprijin în congregația comitatului Sătmariu, care a trimis o adresă camerei deputaților în afacerea liturghiei maghiare. Adresa comitatului se termină cu următoarele frase:

„Noi, comitatul Sătmariului, ni-am făcut datoria și ne-o vom face și în viitor, dér simțim, că toate sunt zadarnice și vor fi zadarnice, cât timp nu se va enunța și nu se va ridica la valoare principiul acel mare, că nu numai națiunile și naționalitățile străine au dreptul a adora pe Dumnezeu în limba lor, ci au dreptul acesta și Maghiarii și cât timp nu vor veni preoții și învățătorii educați în spirit maghiar și în limba maghiară să dovedescă, că greco-catolicii au voie să fie Maghiari și că calitatea de Maghiar adevărat — și nu numai admiterea ideii de stat maghiar din partea cuiva — este singurul testimoniu de recomandație pentru cele mai înalte demnități hierarhice.“

Adresa acesta stilisată într'un limbaj incurcat, pe care numai cu mare dificultate l'am putut interpreta în românesce, este un documente întristător despre confuziunea ce domnesce în capetele membrilor din congregațiunea Sătmariului, printre cari de sigur numeroși Evrei — când vin să stabiliscă ei criteriile calificațiunii prelaților din hierarchia unei biserici de ritul răsăritean.

Germania Austro-Ungaria și Rusia. Cu ocazia aniversării născerei împăratului Wilhelm, la curtea imperială din

Viena a avut loc un prînd de gală, la care a luat parte Maj. Sa monarchul, arhiducele Francisc Ferdinand, ministrii și în-și demnitarul. Maj. Sa a ridicat un toast călduros pentru împăratul Wilhelm, dîcînd, că între Germania și Austro-Ungaria vor fi vecinice raporturi de prietenie. De asemenea și la curtea imperială din Petersburg s'a dat un prînd de gală, la care Țarul a ridicat un toast în sănătatea împăratului Wilhelm. Cercuirile înalte politice din Franța și Anglia comentéză aceste prînduri, ca un semn de strînsă prietenie între curțile din Viena, Berlin și Petersburg.

Adevărat să fie? „Függ. Magyarországnak“ pretinde a scii din sorginte bine informată, că ministrul comun de război a adresat o circulară cătră toate regimentele din Ungaria în care cere, să i-se dea naționalul ofițerilor, cari nu sunt supuși ungarî. — Este foarte probabil, dîce numita fôie, ca dispoziția acesta a noului ministru de război să stea în legătură cu transferarea ofițerilor, cari nu sunt supuși ungarî, la regimentele în afară de Ungaria. — Scirea fôiei maghiare ni-se pare luată din vînt.

Gracia și Macedonia. Fôia oficială „Atis“ din Atena publică nise articole, din cari reiese, că la primăvară va izbucni un război între Bulgaria și Turcia din cauza Macedoniei. În războiul acesta, Grecia va fi pe partea Turciei contra Bulgariei, pentru-ca astfel să-și apere interesele ei în Macedonia.

Desbaterea proiectelor militare.

Dieta ungară. (Șed. de la 28 l. c.)

Revenim asupra dezbaterii din ședința de la 28 l. c. a dietei, fiind că ea a avut două momente însemnate: declarațiile contelui Eug. Zichy, care a eșit din partidul liberal, și răspunsul ministrului de honveđi br. Geza Fejervary oratorilor din opoziție.

Contele Eugen Zichy spune de la început, că e silit a lua poziție contra proiectelor militare. Asupra țării au căduț ca un trăsnet proiectele acestea, pe cari nu le pôte primi. El trebuie să-și țină cuvîntul dat alegătorilor săi, că nu va vota sarcini nouă militare. Proiectele acestea duc la abis statul ungar. Cetiți numai cele 36 petiții ale comitatelor, cari au protestat, și cu toate acestea guvernul a venit cu proiectele. Aveți suflet? Sentimentul de lealitate față cu regele apostolic încă mă opresce de a vota proiectul, fiind-că eu nu vréu ca țera să se ruineze și să devină un cerșitor, pe care nimeni nu pôte să se razime. Poziția de mare putere, la care mereu vă referiți, duc națiunea la sapă de lemn. Nu numărul baionetelor, ci bunăstarea familiară forméză puterea statului. Eu trag din toate consecvențele. Sciu că în partidul d-vóstru eu nu mai pot avé loc, repășesc decî. Voi merge singur, decăt nu se va puté altfel, pe calea care-mi place, și nu votez proiectul.

Ministrul br. G. Fejervary răspunde oratorilor din opoziție. Despre armata maghiară independentă nici nu vréu să vorbească, căci nu vrea să-și piérdă timpul

vorbînd despre afaceri de natura acesta. Majoritatea națiunii nu vré armata independentă. Nici odată însă nu a rămas pasiv față cu mult repetitele pretensiuni naționale, decăt aceste nu ating unitatea armatei. Se pôte implini d. e. dorința referitoare la codul penal militar. Afacerea stégurilor și emblemelor e în studiu. Speră că ea se va rezolvi în curénd.

Nu acesta este calea pe care se pôte ajunge scopul. Pentru plasarea ofițerilor maghiari în regimentele unguresci, există un rescript prea înalt de la 1868, care nu s'a executat încă, sunt însă prospecte de a-se executa. Lucrurile acestea nu se pot face de-odată.

Primirea acestui proiect de lege era plănuită pe Noemvrie 1902. Acesta s'ar fi putut face, dér fiind-că va mai trebui să trecă timp până când proiectul va puté deveni lege, ministru de război, cedând dorinței guvernului, s'a învoit, ca să se abandoneze ideia chemării sub arme a celor 6000 rezerviști de întregire. Nici asta nu vè place? În ce privesce afacerea învățării limbei maghiare, ministrul declară, că studiul limbei maghiare este obligator în școlile militare pentru tinerii supuși ungarî. Nu este, decî, nici un motiv de nemulțumire. (Esclamări în stînga: Grozav! Acum Maghiarul e fericit!) Mè rog, și mie mi-ar plăcea, ca lumea întregă s'o tragem pe calapod unguresc, dér decăt nu se pôte?

Proiectele în „Reichsrath“.

În ședința de la 28 l. c. a „Reichsrath“-ului a fost la ordinea zilei proiectul militar. În contra proiectului a vorbit mai întâiu Zazvorka (ceh). El ținu un lung discurs în limba cehă, apoi în limba germană, declarând că partidul său protestéză hotărît în contra sporirii contingentului de recruți. — Klofac (ceh), spune că partidul său e singurul, care ia poziție serioasă contra proiectului. Kramar (ceh tînăr) dîce că partidul său n'are causă de aș schimba atitudinea față de guvern, care lucréză și acum după ordine rămase de pe timpul absolutismului și nu după legile fundamentale de stat. Cehii tineri vor vota proiectul în prima cetire din considerațiunii față cu poziția de mare putere a monarchiei. Însă Cehii își vor vèrsa sângele lor numai pentru o monarchie în care toți cetățenii se vor bucura de drepturi egale.

Ministrul „landwehr“-ului, contele Welsersheimb spune, că recunósce nu numai dorința ca sentimentul național să fie respectat în armată, ci consideră acesta chiar și de necesar. Armata să fie scut și apărare pentru toate naționalitățile. Voința monarchului este, ca armata comună nu numai în formă, ci și în fond să rămână comună.

Incheiîndu-se discuțiunea, proiectul e transpus cumisiunii pentru armată.

Maghiarii și Prusienii.*

III. Ocupațiunea maghiară a Herțeg-Bosniei și tendința germană spre Orient.

În Karlovac („Karlstadt“) a apărut la 1836 prima hartă a Croației, în care Bosnia și Herțegovina erau prezentate ca aparținătoare Croației. Se scie, că și Beust

*) A se vedé n-rile 10 și 11 din a. c.

incă rîvnia la ocupația Bosniei și Hertegovinei și la 1867 adresă principelui Metternich o notă confidențială, în care îi arăta, că guvernul din Viena n'are de gând a dismembra Turcia, ci din contră a menține statul quo, prin mulțumirea popoarelor creștine. Dér Max Falk dicea în Ungaria: „Dacă Austria vré să încerce această *quatratură a cercului*, cum s'a încercat s'o facă și în Italia, va obține același rezultat; căci popoarele creștine din Orient cred, că tocmai Austria este pedeca împlinirii dorințelor lor, ér Pórta crede, că Austria este sprijinitoarea supușilor ei revoltați. Ceea-ce va face Austria, supușii creștini vor dice, că e prea puțin, Turcii vor dice, că e prea mult și în cele din urma Austria nu va secera mulțumire nici aici, nici dincolo“. Éta cheia deralierei politice de ocupațiune a Hertegovinei. Statul quo este incompatibil cu liberarea popoarelor creștine în Orient. Incă din timpul lui Eugen de Savoia, ocupațiunea în Orient era o idee favorită, ér de la voluminosul memorandum al prințului Schwarzenberg, încóce, un amor secret al cercurilor din Viena. Care era după părerea lui Schwarzenberg problema Austriei în Orient? În prima linie acapararea portului Salonic. Acest port, după părerea lui póte să ruineze portul din Triest, decât avénd junctiunea cu liniile ferate austriace va furnisa în mâinile unei alte puteri comerțul de transit. El credea așa dér, că este necesar, ca Austria, decât întră în acțiune în Orient, să anecheze nu numai Bosnia și Hertegovina, ci și Macedonia. Trebuie să mărturisim, că această concepțiune considerată în teorie, nu este fără importanță, ba în anumite împrejurări plutesce înaintea ochilor ca țintă finală. Inse când și cum se se sévîrșescă realizarea? Andrassy uită, că e Maghiar și realizează idea lui Schwarzenberg cu ajutorul lui Bismarck, dér numai în forma unei ocupațiuni provisorice pe temeiul unui mandat diplomatic din partea puterilor europene.

Andrassy cădú în capcana lui Bismarck și ocupațiunea, Maghiar fiind, în favorul tendinței germane spre Orient, săpând prin acesta un abis între Maghiari și Slavi și aducéndu-i pe Maghiari de a fi avisați la grația Prusiei. Andrassy era de părere, că un batalion de soldați vor fi suficienți pentru ocuparea Bosniei, cređénd că are ca acoperire Europa lui Bismarck, și inscenă o plimbare, căreia a trebuit să-i urmeze încetul cu încetul trimiterea a 200.000 de ómení pe câmpul de război. Andrassy a mai încheiat alianța „vecinică“ cu Bismarck (7 Oct. 1879) căreia i-a urmat tripla alianță cu Italia, după care apoi Bismarck se sătură de el. Maurul își făcuse datoria, putea să plece: căci Austro-Ungaria era în Bosnia și Hertegovina, spre a ține în șah pe Slavi din Balcani, era pe picor de război cu toți Slavii, și acesta a făcut-o un Maghiar, un Oriental, în poștriva Slavilor orientali, de hatărul lui Bismarck, de hatărul tendinței spre Orient a Germaniei, care de o mie de ani amenință Ungaria. Acésta o recunosc astăzi adevărații Maghiari, deși mereu sunt atințați de către salahorii neo-maghiari contra tuturor Slavilor din Ungaria, contra Croației, contra Balcanului, contra Cisleitaniei și Rusiei. „Magyarország“ o spune verde: „Ne temem, că vom perde simpatiile popoarelor din Balcani. Trăim în răsăritul Europei de o mie de ani și vrem și pe mai departe să trăim în dragoste frățescă cu acele popoare. Prietenia și buna vecinătate vrem să o menținem cu densii și pe viitor. În momentul primejdiei putem avé într'ênșii aliați. Căci în Germanii avem un dușman periculos. Voi au să ne ia naționalitatea, constituția, averea și sângele. Unde calcă Șvabul, își face cuibumeția șvábescă, cu tóte că hegemonia șvábescă le este tuturor antipatică.“ Dacă adevărații Maghiari ar fi capabili să suprimă persecuțiunile neo-maghiare îndreptate contra Slavilor din Ungaria, asupra Croației, înjosirea statelor balcanice, atunci ar fi cu puțință a stîrpi buruiana lui Bismarck séménată prin Andrassy și de a opri înaintarea Germa-

nilor în Orient.*) Jocul cu Apusul, care pe Maghiari i-a numit „progenies canina“ (viță de câni) nu li-se potrivește Maghiarilor, ca orientali ce sunt. Andrassy a întemeiat dependența Ungariei ca stat, în vasalitate indirectă de Prusia. N'a fost așa idea lui Deak, și d-l Szell o scie asta foarte bine.

Compromisul vamal austro-ungar.

Proiectele privitoare la compromisul vamal austro-ungar au fost prezentate alaltă-eri parlamentelor din Viena și Budapesta.

Aceste proiecte sunt în număr de dece, din cari cele mai importante sunt acelea referitoare la tratatul vamal și comercial și reforma monetară.

Tariful vamal prevede creșterea la multe articole de produse agricole și industriale.

Éta o listă de schimbările cele mai importante:

Grăul 7.50 coróne la 100 de kilogr.; până acum se plătea numai 3.57; secara 7, acum 8.57; orzul 4, acum 1.79; ovésul 6, acum 1.79; fructele 2 până la 20, acum nu plătesc de loc; legumele 2 până la 20, acum sunt scutite; boul viu, pe cap 60, acum 35.71; vaci vii pe cap 30, acum 7.14; porci 12 până la 22, acum 7.14; caii 50—100, acum 23.81; fire de bumbac simplu și duble la 100 klg., 14—45, acum 14—38.08; fabricate de bumbac, țesături și tricotate 220—400, cum 214.29; bumbac în baloturi 380—400, acum 214.29; bumbac în baloturi 380—440, acum 38.95; broderii de bumbac până la 440, acum 380.95; broderii de bumbac 730—800, acum 714; 29 alte fabricate de bumbac 80—403, acum 80—380; fringhii 16, acum 11.90; fire de lână tricotate neapărată 12—20, acum 3.57—33.33; mărfuri de lână în greutate de 500—700 grame, pe metrul pătrat 200, acum 119.05; covóre împletite 200, acum 119.05; mătăsurii 1000—1400, acum 952.38—1190.48; încălțăminte 100—145, acum 83.33; pielărie 110—240, acum 59.52—238.10; unelte 12—150, acum 9.52—59.32; lăcătușerie 38.65, acum 20.81—59.52; cuțitărie 45—175, acum 35.71—119.05; articole de fontă 6—40, acum 4.76—20.24; mașini cu vapor etc. 20—40, acum 7.14—10; alte felurimi de mașini 18—40, acum 11.90—35.71; produse chimice și colorii anilice 15 la sută din valóre, acum 23.81.

SCIRILE DILEI.

— 1? (30) Ianuarie

Un răspuns al Archiducelui Francisc Ferdinand. Săptemăna trecută s'a dat în Viena balul primăriei, la care a asistat și Archiducele Francisc Ferdinand, reprezentând pe monarhul. Archiducele ținu *cercle*, la care s'a adresat între alții și deputatul *Gregorig*: „Dv. faceți parte din comisiunea pentru regularea Dunării?“ Gregorig răspunse afirmativ și adaoga: „Piedeca princială este la regularea Dunării, încăpăținarea Ungariei. Aici ar trebui să se rostescă un cuvânt de la locurile înalte (Da muss ein Machtwort geschprochen werden!) Archiducele a răspuns: „Da, așa este“. — Mai târziu, comentându-se viu acest răspuns în sala de bal, Gregorig a căutat să slăbescă efectul acestor cuvinte. Una din oficiósele vieneze desminte scirea.

Studentii greci în România. Săptemăna viitoare se va forma un comitet compus din profesori universitari și un alt comitet compus din studenți, spre a primi pe studenții greci, cari vor veni la București în luna Maiu, ca să întórească visita ce li-s'a făcut. Aceste comitete vor pregăti programa de primire.

Procesul lui Korn și Curia. La propunerea procurorului de corónă Tassy,

*) Diarul, din care reproducem aceste articole, deși scris în limba germană, susține interesele slave.

Curia a respins apelul ce i-l'a înaintat Arthur Korn contra sentinței tribunalului, care-l condamnase la 6 luni închisóre și 200 cor. amendă. — Korn însé nu se va supéra, căci scim că el s'a refugiat dinaintea pedepsei, în Germania.

Țarul și bisericile din Turcia. Metropolitanul sêrb Inocențiu a primit cele dece mii de ruble dăruite de Țarul Rusiei, pentru bisericile sêrbesci din Turcia. Bucuria Sêrbilor macedonení este foarte mare.

Catastrofă pe calea ferată. Pe linia Baltimorand Ohio (America-de-Nord) s'au ciocnit două trenuri lângă Graceland. În urma ciocnirii 24 pasageri și-au pierdut viéța, ér 50 au fost grav răniți.

Nici mort nu-l dau. Cererea Sultanului adresată guvernului frances, de a înapoia la Constantinopol *rémășițele mortuare* ale cumnatului său Mahmud-Pașa, a fost refuzată.

După 350 de ani. Lângă Rodez, departamentul Aveyron (Franța) s'a tăiat dilațele acestea un castan foarte bătrân. În interiorul scorburos al arborelui s'a găsit un schelet omenesc, din care s'a păstrat craniul și ósele mai puternice. Pe lângă óse s'au găsit mai mulți bumbi, cari aveau gravată pe ei o flóre de crin, apoi o cătărămă de cingătoare și o monedă cu data 1552. Din aceste indicii se deduce, că acestea sunt resturile vr'unui arcebusier din cetatea Roque-Valzergues. Acest om probabil fugea și s'a refugiat pe arborele, care înainte cu 350 de ani era deja scorburos. El a cădú de de-asupra dintre crengi în scorbura trunchiului, de unde nu s'a mai putut libera. Sunt cunoscute mai multe cazuri de felul acesta.

Duel cu dinamită. Americanii se scie că au șters din dicționarul lor cuvântul: *imposibil*, întocmai cum făcuse și Napoleon I. În adevér nu există nimica, ce înainte unui yankee se nu fie cu puțință. Colonelul *Clarkson* și inginerul *Metrokins* aveau să se bată în duel. Acest din urmă avea dreptul de a alege arma. Și el a ales... *dinamita*. La óra fixată adversarii și secundanții erau la fața locului. Fiecare avea cu sine câte cinci cartușe de dinamită. Secundanții se urcară pe unul din cei mai înalți arbori și duelul se începú. Primele două cartușe au explodat fără efect. Cea de a treia avú un efect formidabil. Secundanții cădură ca niște perecepte de la locul lor de observațiune și după-ce și-au venit în fire, au căutat duelanții și au găsit... pălăria lui Clarkson și ghetetele lui Metrokins. Secundanții au încheiat proces verbal, în care au declarat, că legile cavalermului au fost satisfăcute și apoi s'au dus liniștiți acasă.

Apele Dunărei crescénd considerabil, ghița din docuri a început a se umfla. Se crede, că decât va mai ține câte-va zile vreme môle, se va rupe și această ghiță. De două zile sloiuri mari de ghiță au început a curge pe Dunăre. Blocul de ghiță, care era prins la cotul Pisice, a început a se rupe de la margini. Ghița ruptă în sloiuri mari a început a se scurge la vale. În cas că timpul va fi călduros încă câte-va zile, se speră ca Dunărea să se deschidă de la cotul Pisice. Tóte vapórele cari sunt acostate în portul Galați, au început a se pregăti pentru a fi gata de plecare la ori-ce moment.

Mușcat de câne turbat. Băiatul Gh. Olteanu din Rêșnov despre care am amintit, că a fost mușcat de un câne turbat, s'a refintors de la institutul antirabic din Budapesta, unde i-s'au făcut injecțiunile necesare. Densul spune, că nu e adevérat, că Sasul ar fi murit, dér atât el cât și Sasca avénd nevoie de un tratament mai îndelungat, au fost reținuți pe mai mult timp în institut.

Deslipirea unui bloc de stâncă. În hotarul Vișeuului s'a desfăcut un bloc de stâncă prăvalindu-se în drum. Tocmai atunci trecea pe acolo solgăbirul Kosztaczky, care a fost greu rănit.

3. *Experiența de mai mulți ani* au constat, că la suferințe de stomac folosirea cunoscutele *prafuri seidlitz ale lui Moll*, au efect vindecător, și sunt de preferit altor medicamente. Întăresc stomacul și curăță sângele. Prețul unei cutii originale 2 coróne. Se pot căpéta dînic prin poșta cu rambursă, dela farmacistul A. Moll lîr-rantal curții din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provinciá se se cêră preparatul A. Moll, provédut cu marca de contravenție și subscriere.

Sciri locale.

Adunarea extraordinară a reprezentanței comunale s'a ținut la terminul anunțat sub președinția vicespanului Dr. Fr. Jekel. În comitetul de candidare au fost cleși ca membri de încredere: Fr. Neugeboren, I. Hellwig, Fr. Stiehler, Dr. Manoiu, H. Zintz și B. Popovicí. La ordinea zilei era alegerea unui practicant forestier. Comitetul recomandă pe singurul candidat Emil *Witting*, care fu ales cu aclamație.

Chestiunea „Sfatului“. În ziua de 26 Novembrie s'a hotărít demolarea „sfatului“ din Brașov și zidirea unui edificii modern tot în locul sfatului celui vechiu. În ședința de alaltăieri a reprezentanței comunale d-l W. Paul a prezentat o petiție iscălită de densul și 100 de tovarăși, prin care invocând argumente istorice, tehnice și financiare cere a se reveni asupra concludului de la 26 Noemvrie și a pune din nou la ordinea zilei „chestiunea sfatului“. Petițiunea celor 100 a fost luată în considerare, ca fiind dorința majorității reprezentațiunei.

Deces. Andreiú *Bidu*, comerciant în piața Brașovului a repausat éri séra în etate de 42 ani. Fie-i țérina ușórá!

Dispariția unei copile. Vêduva lui Fejér István din Brașov, eșpălătóresă. Éri diminéță pe la órele 8 și-a trimis copila cu numele Erzs la o familie din cetate cu nisce rufe spălate. Copila nu s'a mai întors acasă. Mama desperată a căutat-o în tóte părțile, fără să o găsească.

Bătaie sângerósă. Feciorii Gh. Stan, N. Purcărea și Gh. Brezan, s'au apucat la bătaie într'un birt din Scheiú. Unul din ei a scos cuțitul și i-a aplicat lui Brezan trei împunsături.

Sinucidere. Calfa de morariu Gaspar Kerekes, de origine din Jaurin s'a împușcat éri séra cu un revolver în timpă și a rēmas mort pe loc. Sinucigașul era de 32 ani.

Recrutare. În cercul de sus al comitatului Brașov recrutarea va avé loc în zilele de 6 și 7 Martie.

Un fragment

despre scrierea română.

De Non quis — sed quid.

— Fine. —

Academia Română vrénd să aplaneze și extravagantele etimologice și fonetice, și să stabilească o ortografie provisorică, basată pe principiul destul de potrivit al temperaturii fonetismului prin necesități etimologice et *viceversa*, codificând regulile speciale pe lângă susținerea literelor latine și accentelor usitate în limbele romanice.

Așa bine réu cum s'a făcut, aveam cel puțin un centru autoritativ de ortografie, de care puteam să ne ținem, cu toții, rezervat fiind dreptul oricărui literat, să facă propunerile de eventuale rectificări și perfecționări pe calea constituțională a Academiei.

Ei! — Dér anarchismul, ca orí unde, și aci nu cunósce disciplină.

Adevérat că nici Academia nu s'rii prea încordată cu disciplina, ci din contră a primit și premiat opurii cu ortografii chiar contrare de a ei.

Sub pretext, că nu toți cari scria românesce au cunóscente etimologice, și cu atât mai puțin școlarii începători, et rodoxii noștri pretind pentru fie-care semn grafic deosebit, formându-și fie-că

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga o lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru comandație.)

Pribeag, ediția I a de Ioan Iosif S. e. oplul Preț. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preț. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Scriitorii, cetitorii și criticii de N. Rădulescu-Niger 50 b. plus 5 b. porto.

Lira Sionului s'eu cântarea s'erbă'oricler de Ar. n Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Taina norocului s'eu Povestea satului Nemerniceni de Tache Brânduș. A. ésta carte e foarte potrivită pentru poporul nostru și costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade populare de Avram Carcea costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de școlă de I. Darin, 30 b plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educației de I. Darin, 40 b. (plus porto 10 b.)

Idealul învățătorului român de I. Darin, 40 b (plus porto 10 b.)

Tragedia Calvarului de abat Henry Bolo traducere în românească de membrii soc. de lect. „Inocențiu M. Clain“ din (Blașiu. Prețu 2 cor. pentru România 3 lei plus 20 b. porto).

Lilicelele Pinii, poesii macedone-originale și daco-române de P. Vulcan, cor. 2 (p. porto 10 b)

Cartea Sătenului, romanele de Em. P. răcanu cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„In veltore“ romanele și impresii de Vidușă, cor. 1.25 (porto 10 b.)

„Amicul tinerimii“, Anul I. f'oiă de cunoștințe folositoare de prof. I. Moisil-legat în păreți tari costă 5 cor. (por. 20 b.)

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel s'eu Pribeagul îndrăgostii Tradusă de Dr. T. Prețu 60 b. (+6 b. porto.)

Buchetul, culegere de cântări bătrânești și naționale de I. Pop Reteganu. Prețu 50 b. (cu porto 56 b.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viața Românilor bihoreni, de L. Rudow-Suciu. 148 pag. 8°. Prețu. 1 cor. (+ 10 b. porto.)

Risete și zimbete, de T. V. Gheaja, cu 254 de anecdote, păcălituri și povestiri glumețe. Prețu 60 b. (cu posta 70 b.)

125 chiasturi de curi strigă fecioru în joc, de I. P. Reteganu. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Noaptea de ărnă romanele pentru popor, de George Șteiu. Conține romanele cu tendințe morale. Form. 4° 250 pag. Prețu cor. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opăsură, cât cioplite cât pilită și la lume împărțite, de I. P. Reteganu. Vre-o 60 de poezii glumețe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

Șchițe din Italia de Teodor Bule, prețu 2 cor. (+ 20 b. porto).

Amintiri din Grecia de Teodor Bule; prețu cor. 1.20 (plus 10 b. porto).

Poesii populare despre Avram Iancu amintite și publicate de Simeon Fl. Marian. Prețu 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa Someșană, poesii populare din jurul Nasăudului, culese de Iuliu Bogariu. Prețu 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tratat introductiv despre frumos și artă de prof. Dr. Ștef. Blaga. Prețu corone 3.60 (plus 30 b. porto)

Nu mă uita! Colecțiune de versuri pentru ocaziuni funebre. Aranjată priu N. F. Neacuș. Ediț. IV. Prețu 50 ban. (+ 5 b. p.)

Bocete ad că Cantării la morți, a-lunata de I. Pop-Reteganu. Prețu 80 ba. I. (+ 10 b. p.)

ANUNCIURI
(inserțiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrisorilor administrației. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat s'eu lunare.

Călimdarul Plugariului.

A apărut și se p'ote procura de la tipografia A. Mureșianu — Brașov, „Călimdarul Plugariului“. Prețu, cu porto, 25 cr. (50 bani).

Acest călimdar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obișnuite calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor și cele poștale, scala timbreilor, Măsurile, târgurile din Ardeal și Ungaria și lista advocațiilor români.

In partea literară vedem portretul bine reușit al repausatului episcop Mihail Pavel cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Ișus, de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „S'eu urmăm“). Călugărenii (poesie) de C. Sandu, Cinci într'o păstaie (poveste de Andersen), Luleua lui moș Radu, Legenda pământului și a muncii, de Dim. Dan, „Al mai tare om din lume“ (poesie în dialect bănățenească) de regretatul tiner poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este și în acest an bine reprezentată prin următoarele articole: „Dușmanii economiei“ de Ioan Georgescu; „Plantarea zomilor“ de A. Boldor, „Cauzele de ce s'eu născuțurile sunt rele“ de N. H. Vechiulescu, „Insecte stricacioase pomilor și viilor“, „Ce plătesce banul și cum îl cruțăm noi?“

După partea economică urmăză pe mai multe pagini diferite „povești“, apoi „Diverse“ și în fine „Anecdote și Glume“.

Ca adaos sunt și anul acesta o mulțime de anunțuri.

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Ianuarie n. 1903

Renta ung. de aur 4%	121.20
Renta de corone ung. 4%	99.80
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	94.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	99.65
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.—
Bonuri rurale ungare 4%	101.75
Bonuri rurale croate-slavone	99.—
Impr. ung. cu premii	201.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	161.—
Renta de hărtie austr.	100.80
Renta de argint austr.	100.80
Renta de aur austr.	121.25
Rente austr. 4% de corone	101.75
Losuri din 1860.	156.—
Acții de-ale Băncii austro-ungară	15.83
Acții de-ale Băncii ung. de credit	751.50
Acții de-ale Băncii austr. de credit	706.—
Napoleoniori	19.06
Mărci imperiale germane	117.10
London vista	239.90
Paris vista	95.47
Note italiene	95.40

CZUBA-DUROZIER & Cia.
DISTILLERIE FRANÇAISE. PROMONTOR.

COGNAC

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutia este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor trei cerbicioși la stomach și pântec, în contra cărceilor și acreei la stomach, constipației cronice, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite b'ole femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii înc'occe. — Prețu unei cutii originale sigilate Corone 2. — Falsificațiile se vor urmări pe cule j'utecător'escă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alina durerile de soldină și reumatism și a altor urmări de răcedă. Prețu unei sticli originale plumbate, Corone 1.90.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metodel cel mai nou pentru cultivarea rațională a pelii, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețu unei bucați Cor. — 40 Cinci bucați Corone 1.80. Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marea de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin **Farmacistu A. MOLL,** c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9 Comande din provincia se efectuează g'itinc prin rambursă postală.

La deposite se se ceră anumit preparatele provădute cu scaltura și marea de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Eugen Neustädter și engros la D. Eremia Nepoții, Teutsch & Tartier.

Săpun SCHICHT.

MARCA:

Cerbu și Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine v'etămătore.

Se cap'etă pretutindenii

La cumpărare se se observe, ca pe fie care bucată de săpun se fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

80-40.725)

ABONAMENTE LA „Gazeta Transilvaniei.“

Prețu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe trei luni . . . 6 cor.	Pe trei luni . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . 12 „	Pe șese luni . . . 20 „
Pe un an . . . . . 24 „	Pe un an . . . . . 40 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe an . . . . . 4 cor.	Pe an . . . . . 8 fr.
Pe șese luni . . . 2 „	Pe șese luni . . . 4 „
Pe trei luni . . . 1 „	Pe trei luni . . . 2 „

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin —> mandate postale. <—

Domnii cari se vor abona din nou, se binevoescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 10 fil. se vine la librăria și Nic. I. Ciureu la Eremias Nepoții.